

Název projektu: Elektronická literatura v kontextu současné ruské literatury

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Bc. Lucie Matějková, ID 25286,
P-NSSKRJ, P-NZS2AJ

Celková částka přidělené dotace: 37 000 Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu

Hlavním cílem projektu bylo představit ruskou elektronickou/digitální literaturu v současném stadiu jejího vývoje, zjistit, nakolik se osamostatnila od široké oblasti digitalizované literatury. Pro realizaci tohoto cíle bylo nutné zmapovat terminologii, kterou používá ruská e-literatura (především názvy nových žánrů) i literární věda e-literaturu reflektující, představit žánry zastoupené v ruské e-literatuře a podrobně analyzovat několik zvolených děl, na základě shromážděného materiálu pak také shrnout témata, která jsou v současnosti nejčastěji diskutovaná v ruských kritických a teoretických publikacích věnovaných e-literatuře.

Vzhledem k tomu, že elektronická literatura je nová, velmi dynamicky se rozvíjející a rychle se měnící oblast literatury, je nezbytné neustále sledovat aktuální teoretické práce. Důležité pro realizaci projektu bylo zmapování nejnovějšího stavu bádání v dané oblasti, shromáždění aktuální literatury, zejména anglojazyčné, vyjasnění teoretických a metodologických východisek.

Při vyhledávání a shromažďování ruských děl elektronické literatury řešitelky využily především mezinárodní databázi elektronické literatury ELMCIP, materiály získané z této průběžně doplňované databáze byly dále rozšířeny o další díla zveřejňovaná na autorských internetových stránkách.

Při analýze shromážděných děl se potvrdily výchozí hypotézy, které byly základem projektu:

1. Ruská elektronická literatura se v oblasti žánrové vyvíjela podobně jako literatura anglojazyčná i literatura jiných jazykových oblastí. V 90. letech minulého století se literární projekty v oblasti e-literatury orientovaly především na hypertext, v 21. století se jako autorsky přitažlivější a umělecky nosná jeví oblast elektronické poezie.
2. Pro porozumění elektronické literatuře je nezbytné její studium v kontextu předchozího literárního vývoje. Tímto směrem se také ubíraly konkrétní interpretace vybraných děl z archivu ELMCIP, a to hypertextových projektů a videopoezie. Elektronický hypertext je studován především v komparaci s tzv. neelektronickými hypertexty 20. století, mezi nimiž významné místo zaujímají pozdní díla Vladimira Nabokova. Videopoezie i další žánry elektronické poezie je nutné nahlížet v souvislosti s poezií historické avantgardy i dalších avantgardních proudů 20. století, především konceptualismu.

3. Místo elektronické literatury v současném ruském literárním procesu, způsob její reflexe ruskou literární vědou jsou stále ovlivněny optikou 90. let 20. století. Zpočátku byla orientována zejména na volné šíření literárních děl, tedy digitalizované klasické i současné literatury. Internet byl chápán především jako archiv a také jako prostor pro svobodnou diskusi, nahlíželo se na něj i jako na pokračování samizdatové tradice z dob Sovětského svazu. Teprve později se začíná rozvíjet experiment a ruská e-literatura se zařazuje do mezinárodního kontextu. Ačkoli již byly v ruském prostředí publikovány odborné studie věnované literárnímu experimentu, stále ještě přetrvává pohled na e-literaturu jako na produkci umělecky málo hodnotnou a na internetové publikace jako na prostředek ke kýženému knižnímu vydání. Další výzkumy věnované této oblasti mají velký potenciál a nabízejí řadu nosných témat na pomezí teorie literatury, historie literatury, sociologie literatury a dalších disciplín.

Odpovědná řešitelka prezentovala dílčí výstupy z výzkumu na mezinárodní konferenci Hodnoty v literatuře a umění II, kterou pořádal Ústav slavistiky FF Masarykovy univerzity v září 2014. V referátu *Автор(ство) в киберпространстве* byla role autora literárního díla a její modifikace zkoumána prostřednictvím zvolených žánrů elektronické literatury a v jejich konfrontaci s tradiční/tištěnou literaturou. Referát byl přijat k publikaci v kolektivní monografii, která bude vydána na začátku roku 2015.

Jakožto oblast interdisciplinárních a transdisciplinárních studií je elektronická literatura velice důležitá, vztahuje se i k problematice mediální gramotnosti, měnících se čtenářských strategií v multimediálním kontextu. Proto se řešitelky rozhodly prostřednictvím kvalitativního výzkumu zmapovat, nakolik se vysokoškolští studenti v této oblasti orientují. L. Matějková navrhla základní otázky, které zjišťovaly u dotazovaných znalosti terminologie (digitální vs. digitalizovaná literatura apod.), jejich čtenářské návyky a preference, a vedla a zaznamenala rozhovory především se studenty navazujícího magisterského studia oboru Ruský jazyk a literatura. Výsledky této části výzkumu budou zahrnuty do článku, jehož příprava je v závěrečné fázi.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Článek *Автор(ство) в киберпространстве* vzniklý na základě vystoupení odpovědné řešitelky na konferenci Hodnoty v literatuře a umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity byl přijat k publikaci.

Článek *Hledání hypertextu: Od Nabokova k Nabokovovi* nabídnut k publikaci v časopise Opera slavica (časopis na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR)

Článek *Hypertext a jeho čtenáři – čtenáři a jejich hypertexty* je před dokončením a bude nabídnut k publikaci v některém z recenzovaných periodik (Cizí jazyky, případně Didaktické studie)

Přehled realizovaných výdajů:

- a) osobní náklady

2 975 Kč mzda, 1011, 52 Kč zdravotní a sociální pojištění - odměna odpovědné řešitelce projektu – organizace projektu, metodologické vedení, rešerše ruské, anglické, polské literatury, podíl na zpracování publikačních výstupů

b) stipendia

10 000 Kč - stipendium pro řešitelku L. Matějkovou - řešerše ruské a anglické literatury, vyhledávání a zpracování internetových zdrojů, spolupodíl na zpracování publikačních výstupů. Vzhledem k aktivní a samostatné práci studentky bylo stipendium oproti plánovanému rozpočtu navýšeno o 2000 Kč. Tyto prostředky byly převedeny z položky materiálových nákladů.

c) materiálové náklady

10 853 Kč - tablet Asus, 1 741 Kč – externí disk Samsung, 824 Kč – flash disk – technika nezbytná pro práci s elektronickými zdroji, 242 Kč – kancelářské potřeby, 6 004 Kč – odborná zahraniční literatura

d) další náklady (služby, jiné výdaje) a jejich stručné zdůvodnění

e) náklady nebo výdaje na služby a jejich stručné zdůvodnění

f) doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje v souladu s příslušným řídícím aktem UHK,

g) cestovné

3 352 Kč - cestovné, ubytování, stravné, na místě hrazený konferenční poplatek (účast odpovědné řešitelky na konferenci Hodnoty v literatuře a umění II, FF Masarykova univerzita Brno, 2. – 3. 9. 2014)

Přílohy:

- a) kopie publikačních výstupů budou dodány, jakmile budou publikace k dispozici (viz výše)
- b) výpis z OBD – bude dodán, jakmile budou k dispozici publikace,
- c) Výsledovka z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace

Datum: 30.12.2014

Podpis odpovědného řešitele